

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

Arkadiusz Janusz Sopata (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej poprzednio Spółdzielni 1 z siedzibą w W.

przeciwko Miastu w Warszawie.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i zapłatę

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 11 grudnia 2024 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 marca 2005 r., sygn. XXV C 698/05

- 1. odrzuca skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną.**

UZASADNIENIE

Pismem z 17 października 2023 r. Prokurator Generalny złożył skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 marca 2005 r., XXV C 698/05, w sprawie z powództwa Spółdzielni 1 w W. przeciwko miastu stołecznemu Warszawa o zobowiązanie do złożenia

oświadczenia woli w przedmiocie ustanowienia użytkowania wieczystego i o zapłatę.

Powyższym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie zobowiązał miasto stołeczne Warszawa – Dzielnice [...] do złożenia oświadczenia woli, mocą którego miało dojść do m.in. oddania Spółdzielni 1 w W. w użytkowanie wieczyste na 99 lat niezabudowanej działki gruntu o numerze [...], o powierzchni 4 ha 92 a 54 m², w celu realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz ustalenia opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, oddalił powództwo o zapłatę oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

Prokurator Generalny zaskarżył ww. orzeczenie w części, tj. w ust. I pkt. 1-8 oraz w ust. III. Podniósł, że jest to konieczne z uwagi na potrzebę zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności zasady sprawiedliwości proceduralnej oraz ochrony własności jednostki samorządu terytorialnego. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części wskazanej w skardze i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach niniejszego postępowania.

Odpowiedzi na skargę nadzwyczajną wnieśli: Spółdzielnia 1 z siedzibą w W. (pismo z 28 listopada 2023 r.) oraz miasto stołeczne Warszawa (pismo z 28 listopada 2023 r.), prezentując swoje stanowiska w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna podlega odrzuceniu.

Stosownie do art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2024, poz. 622; dalej: „ustawa o SN”), Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych.

Zgodnie z art. 89 § 1 ustawy o SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile: 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego – a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Jak wynika z brzmienia powołanych przepisów ustawy o SN, z punktu widzenia dopuszczalności skargi nadzwyczajnej fundamentalne znaczenie ma konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Mając na uwadze zasadniczy, wstępny charakter ogólnej podstawy skargi nadzwyczajnej, przesądzający o jej dopuszczalności, skarżący w uzasadnieniu podstawy ogólnej skargi nadzwyczajnej powinien wykazać, na czym konkretnie polega niezgodność zaskarżonego orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności przez: 1) wskazanie naruszonej zasady pochodnej wywiedzionej z art. 2 Konstytucji RP oraz 2) sposobu jej naruszenia. Nie ulega bowiem wątpliwości, że sformułowana w art. 89 § 1 *in principio* ustawy o SN podstawa ogólna wniesienia skargi nadzwyczajnej w sposób oczywisty nawiązuje do wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Art. 89 § 1 *in principio* ustawy o SN powinien być także z tego powodu interpretowany w zgodzie z Konstytucją RP, z uwzględnieniem bogatego dorobku orzecznictwa i nauki prawa. Z art. 2 ustawy zasadniczej wywodzi się liczne szczegółowe zasady pochodne takie jak: zasada sprawiedliwości proceduralnej, zasada ochrony zaufania obywatela do państwa, zasada ochrony praw słusznie nabytych, zasada ochrony interesów w toku, zasada niedziałania prawa wstecz, zasada *ne bis in idem* czy zakaz nadmiernej ingerencji. Przy konstruowaniu podstawy ogólnej skargi, skarżący nie jest jednocześnie ograniczony katalogiem

zasad pochodnych sformułowanych w judykaturze i doktrynie, może on więc powołać się także na inną zasadę pochodną, pod warunkiem jednak, że szczegółowo przedstawi tok rozumowania, w drodze którego wywiódł taką zasadę z art. 2 Konstytucji RP (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2021 r., I NSNc 98/20, i powołana w nim dalsza judykatura).

Analiza niniejszej sprawy pozwala stwierdzić, że skarżący Prokurator Generalny nie zdołał skutecznie wykazać, aby wnioskowane uchylenie w części zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 marca 2005 r. było konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Spór *in meritis* prowadzony był przez spółdzielnię (reprezentującą swoich członków) z jednostką samorządu terytorialnego, tj. miastem stołecznym Warszawa. *Rationae valoris* sprawy określono w pozwie na kwotę 2 280 460 zł (k. 1 akt zasadniczych sprawy). Przedmiotem sporu była kwestia oddania w użytkowanie wieczyste wartościowej działki (zasadniczo celem jej zabudowania). Po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w Warszawie (k. 232 akt zasadniczych sprawy) pozwane miasto Warszawa wywiodło dwustronicową apelację (k. 234-235 akt zasadniczych sprawy), której uzasadnienie ograniczyło się do połowy strony znormalizowanego wydruku. We wskazanej apelacji błędnie oznaczono wartość przedmiotu zaskarżenia („22.804,60 zł” – zostało to następnie sprostowane na rozprawie apelacyjnej). Co jednak istotniejsze, w toku rozprawy odwoławczej (k. 265 akt zasadniczych sprawy) Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowił wezwać pełnomocnika pozwanego do uzupełnienia braku apelacji w terminie 14 dni pod rygorem odrzucenia tego środka zaskarżenia – przez złożenie pełnomocnictwa zawierającego umocowanie do działania w sprawie. Postanowieniem z 20 stycznia 2006 r., VI ACa 646/05, Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił apelację. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano m.in., że podpisany pod apelacją radca prawny w sprawie niniejszej działać mógł dopiero od 10 stycznia 2006 r. W wyznaczonym, 14-dniowym terminie nie uzupełnił on braku apelacji, a zamierzone przez innego pełnomocnika potwierdzenie jego czynności, z opisanych w uzasadnieniu trzech przyczyn, nie wywarło skutku. Postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu apelacji nie zostało zaskarżone.

Powyższa sekwencja zdarzeń i czynności procesowych jednoznacznie dowodzi, że pozwane miasto stołeczne Warszawa nie wykazało w toku postępowania przed sądami powszechnymi minimum staranności i dbałości o własne interesy. Biorąc pod uwagę przedmiot sporu, tj. nieruchomość o dużej wartości rynkowej, położoną w atrakcyjnej lokalizacji, złożenie od niekorzystnego orzeczenia dosłownie kadłubowej apelacji, której braków formalnych nie uzupełniono w terminie, nie zasługuje na ochronę prawną. Wywiedzenie skargi nadzwyczajnej w niniejszej sprawie nie może sanować poważnych uchybień i błędów podmiotu zainteresowanego korzystnym zakończeniem sporu. W judykaturze trafnie podkreśla się, że skarga nadzwyczajna nie może stanowić środka nakierowanego na próbę uruchomienia trójinstancyjnej kontroli odwoławczej – zmierza ona do uchYLENIA prawomocnego orzeczenia – zatem nie można sprowadzać jej do trzeciej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z 26 marca 2024 r., II NSNc 304/23).

Podsumowując, w ocenie Sądu Najwyższego w składzie orzekającym, Prokurator Generalny nie wykazał, aby uchYLENIE zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 marca 2005 r. było konieczne dla zapewnienia zgodności z klauzulą demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Pozwane miasto Warszawa nie zdołało skutecznie zaskarżyć niekorzystnego dla siebie orzeczenia Sądu I instancji, co nie może być obecnie sanowane w trybie interwencji Sądu Najwyższego – i to 20 lat po wydaniu spornego orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 ustawy o SN, orzekł jak w sentencji postanowienia. O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną orzeczono na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 ustawy o SN.

[SOP]

r.g.

